

Інна Завальна

Інститут права імені князя Володимира Великого МАУП,
здобувач кафедри адміністративного права
zavalna@ukr.net

ИНФОРМАТИЗАЦИЯ ОСВЕТИ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ИНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

© Завальна І., 2017

Досліджено процес інформатизації освіти, що спричинена розвитком технологій, які ведуть до інформатизації усіх сфер суспільства. Інформаційні технології міцно і впевнено проникають у всі сфери нашого життя.

Ключові слова: інформатизація; інформаційне суспільство; освітній простір; інформаційні технології; педагогічні технології; навчально-освітній процес.

Інна Завальна

ИНФОРМАТИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

Статья посвящена исследованию процесса информатизации образования, вызванной развитием технологий, ведущих к информатизации всех сфер общества. Информационные технологии прочно и уверенно проникают во все сферы нашей жизни.

Ключевые слова: информатизация; информационное общество; образовательное пространство; информационные технологии; педагогические технологии; учебно-образовательный процесс.

Inna Zavalna

Instytut prava imeni knyazya Volodymyra Velykoho MAUP
Department of Administrative Law

EDUCATION INFORMATIZATION AS A FACTOR OF INFORMATION SOCIETY

The article investigates the process of informatization of education that caused the development of technologies that lead to all areas of information society. Information technology firmly and steadily penetrating all spheres of our lives.

Key words: information; information society; educational space; information technology; educational technology; teaching and learning process.

Постановка проблеми. Необхідно зауважити, що глобальна інформатизація суспільства є однією з домінантних тенденцій розвитку цивілізації в ХХІ столітті. Завдяки стрімкому збільшенню можливостей засобів інформатики, нових інформаційних технологій формується інформаційне середовище проживання та життєдіяльності людей, створюється інформаційне суспільство. В

цьому суспільстві для людини виникають не тільки принципово нові можливості, але й не відомі раніше проблеми.

Перед системою освіти ставиться завдання – підготувати учнів та студентів до умов життя та професійної діяльності в інформаційному суспільстві, навчити їх діяти в цьому середовищі, використовувати його можливості та захищатися від негативного впливу.

Отже, зростання ролі освіти як каталізатора суспільного розвитку в умовах інформаційного суспільства зумовлює підвищення інтересу до питань її інформаційної підтримки.

Аналіз дослідження проблеми. Упродовж останніх років побачили світ численні наукові публікації, у яких висвітлювались питання, що стосуються різноманітних аспектів інформації. З-поміж них треба назвати праці учених-юристів, політологів і фахівців з державного управління – І. Арістової, І. Бачило, К. Белякова, Т. Гамана, В. Копилова, Б. Кормича, О. Логінова, О. Олійника, А. Плитка, Г. Почепцова, С. Чукут та ін.

Мета цієї статті полягає в дослідженні інформатизації освіти як чинника розвитку інформаційного суспільства.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні Україна, переживаючи скрутне економічне становище, робить рішучі кроки, щоб увійти у світовий інформаційний простір. Одним з головних пріоритетів стає інформатизація освіти як гарант майбутнього інтелектуального потенціалу нації.

Державна інформаційна політика – це політика, що засобами державної (політичної) влади створює і забезпечує функціонування національної системи регуляції інформаційних відносин, захист прав і основоположних свобод людини та збалансованість інтересів людини, суспільства і держави щодо сфери інформаційного права. Інакше кажучи, під державною інформаційною політикою розуміють регуляторну діяльність державних органів, спрямовану на розвиток інформаційної сфери суспільства, що охоплює всю сукупність відносин, пов'язаних зі створенням, отриманням, збереженням, обробленням, використанням і поширенням інформації та даних у всіх її видах та секторах застосування: наукової, науково-технічної, науково-освітньої, виробничої, ділової, розважальної тощо. Таке розширювальне трактування інформаційної політики сьогодні обґрунтоване, тому що, з одного боку, новітні інформаційно-комп'ютерні технології інтенсивно розвивають бар'єри між різними секторами інформаційного середовища, а з іншого, потребують системності у правовому упорядкуванні інформаційних відносин, юридичною базою якої є інформаційне право.

Насамперед зауважимо, що створення інформаційного суспільства, підготовка української спільноти до його сприйняття є вкрай важливими державними завданнями, що повинні здійснюватися через повсюдну інформатизацію.

Інформатизація – це сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на створення умов для задоволення інформаційних потреб, реалізації прав громадян і суспільства на основі створення, розвитку, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, побудованих на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки.

Інформатизація освіти – це створення і використання інформаційних технологій для підвищення ефективності видів діяльності, що здійснюються в системі освіти.

Основне завдання інформатизації освіти – впливати на виконувані види діяльності так, щоб досягати поставлених цілей із меншими затратами ресурсів (часових, матеріальних, фінансових тощо).

Успіхи інформатизації більшості сфер людської діяльності не лише вносять в наше життя переваги, а й створюють нові проблеми. Суть проблеми полягає в тому, що розвиток техніки дає змогу сучасному учневі оперувати надвеликим обсягом інформації, більшим, ніж будь-коли раніше протягом усієї історії людства. Однак використання комп'ютера як засобу пізнання

зобов'язує учня працювати за іншими, здебільшого повністю відмінними від попередньої наукової культури, законами.

Загалом державна політика формування інформаційних ресурсів повинна бути спрямована на створення механізмів реалізації конституційних прав щодо забезпечення інформацією кожного громадянина, суб'єкта господарювання та органів державної влади і місцевого самоврядування з підвищенням ефективності процесів створення, супроводження та використання цих ресурсів. Це значною мірою сприятиме остаточному становленню в Україні інформаційного суспільства, що, як очікується, забезпечить:

- здатність надання широкого набору телекомунікаційних послуг;
- розширення ринків для постачальників комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення;
- істотне поліпшення якості життя громадян, реальне надання їм ширшого спектра послуг;
- значне зростання попиту інтелектуального та творчого потенціалу громадян для забезпечення збільшення обсягів нових продуктів та послуг;
- принципово нові можливості для поширення інформації щодо наукових та культурних надбань і всередині країни, і за її межами;
- дійсна демократизація влади усіх рівнів, прозорість її дій, забезпечення її повної інформаційної взаємодії із громадянами;
- поява більш рівних можливостей для усіх громадян, ведення малого і середнього підприємництва завдяки забезпеченню вільного доступу до інформації з будь-яких джерел, до освітянських і культурних програм.

Отже, проблему інформатизації сфери освіти можливо розглядати лише в контексті загальної інформатизації суспільства. Інформаційний вибух, який охопив сучасний світ, привів до ситуації, завдяки якій обсяг знань, що породжує світова спільнота, кожні два-три роки подвоюється, а відтак абсолютно адекватною реакцією розвинених країн світу став перехід від індустріального до інформаційного суспільства. Україна не стоїть осторонь зазначених процесів, активно вживаючи заходів, спрямованих на інформатизацію суспільства. Здійснення цих заходів відбувається за нормативно-правовим, науково-теоретичним, матеріально-технічним та практичним векторами.

До нормативно-правового забезпечення розвитку інформатизації суспільства слід, насамперед, зарахувати закони України “Про Національну програму інформатизації” [1] та “Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки” [2]. Останній з них прагне до побудови інформаційного суспільства, орієнтованого на інтереси людей, до називає одним із головних пріоритетів України. Основною ознакою інформаційного суспільства визначено можливість для кожного створювати і накопичувати інформацію та знання, мати доступ до неї, користуватися та обмінюватися нею з метою сприяння суспільному та економічному розвитку суспільства та поліпшення умов життя [2].

Однією з основних стратегічних цілей розвитку інформаційного суспільства в Україні Закон проголошує забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, насамперед у результаті створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх інформаційно-комунікативних технологій у формуванні всебічно розвиненої особистості.

Законом визначено, що забезпечення освітньо-професійної підготовки людини до життя і роботи в інформаційному суспільстві є однією з головних умов успішної реалізації основних засад розвитку інформаційного суспільства. Для досягнення поставленої мети Закон вимагає розвивати національно-освітній простір, напрацьовувати методологію і методику використання комп'ютерних мультимедійних технологій та забезпечити їх використання під час викладання шкільних предметів та у системах навчання студентів педагогічних навчальних закладів, забезпечити пріоритетність та вдосконалення підготовки фахівців з інформаційно-комунікативних технологій, поліпшити ситуацію щодо матеріально-технічного забезпечення процесів інформатизації, підвищувати комп'ютерну грамотність населення, і, врешті-решт, – розвивати національну науково-освітню мережу та інформаційні ресурси за головними галузями знань, інтегруючи їх до європейських науково-освітніх мереж.

Така розстановка пріоритетів є, безумовно, об'єктивною, оскільки інформатизація суспільства якнайтісніше взаємопов'язана зі сферою освіти, і навіть більше – без неї неможлива. Причому цей зв'язок є двостороннім: інформатизація суспільства сприяє підвищенню інформатизації, а, відповідно, і якості освіти, що забезпечує підготовку для суспільства висококваліфікованих фахівців, які здатні розробляти та упроваджувати в різні сфери суспільної діяльності досягнення передових інформаційних технологій. Отже, інформатизація освіти має стати базисом для глобальних процесів інформатизації суспільства, а для цього їй потрібно не просто йти в ногу, а й випереджати інші напрями суспільної діяльності. Суспільна результативність освітніх процесів характеризується певним латентним періодом, адже знання, отримані в школі чи у вищому навчальному закладі, почнуть використовуватися як мінімум через декілька років, а враховуючи вже зазначену тенденцію до стрімкого оновлення інформації, можуть достатньо швидко втрачати актуальність. Такої ситуації можливо уникнути, запроваджуючи в освітню практику новітні інформаційні технології і змінюючи орієнтири педагогічної парадигми в напрямі визначення головним освітнім завданням формування умінь самостійно вишукувати і набувати знання [3, с. 143–146].

Висновки. Однак доводиться констатувати, що, попри безумовну актуальність проблем інформатизації освіти та, зокрема, їх законодавчого забезпечення, ці питання практично не знайшли відображення ні в чинних законах “Про освіту” та “Про вищу освіту”, ні у проекті Закону “Про освіту”.

Інформатизація освіти – це доволі складна сучасна тенденція, пов'язана із упровадженням у навчально-освітній процес різноманітних інформаційних засобів, що працюють на основі мікропроцесорів, а також електронної продукції та нових педагогічних технологій, що ґрунтуються на використанні ІКТ для навчання.

Інформатизація освіти, передусім, спрямована на розроблення методів і засобів, орієнтованих на реалізацію основних виховних і освітніх педагогічних цілей за допомогою використання новітніх досягнень комп'ютерної техніки. До них належить комп'ютерне навчання й оволодіння школярів сучасними досягненнями ІКТ, модернізація освіти, цілей, методів та форм навчання, його змісту.

1. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998 року // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27–28. – Ст. 181. 2. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – Ст. 102. 3. Легенький М. І. Система інформаційно-правових відносин у сфері освіти України / М. І. Легенький // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія “Право”. – Ужгород. – 2016. – Вип. 39. – Т. 1. – С. 143–146.

REFERENCES

1. Pro Nacional`nu programu informaty`zacyi [About National program of Informatization]. The Law Of Ukraine on February 04, 1998. 2. Pro osnovni zasady` rozvy`tku informacijnogo suspil`stva v Ukrayini na 2007–2015 roky` [The basic principles of information society development in Ukraine for 2007–2015]. The Law Of Ukraine on January 09, 2007. 3. Legen`ky`j M. I. Sy`stema informacijno-pravovy`x vidnosy`n u sferi osvity` Ukrayiny` [The system of information legal relations in the sphere of education of Ukraine]. Naukovy`j visny`k Uzhgorods`kogo nacional`nogo univerty`tetu. Seriya “Pravo”. Uzhgorod, 2016, Vol. 39, 143–146 p.

Дата надходження: 30.03.2017 р.